

NÁŠA GLÁS

ORGAN NA BALGARSKOTU DRUŽSTVU UD BANÁT – RUMANIJA

- BANÁTSKA BALGARSKA NUVINA ZA KULTURA, NAUKA I STOPÁNSTVU •
- „GLASUL NOSTRU“ – ORGAN AL MINORITĂȚII NAȚIONALE BULGARE DIN ROMÂNIA •
- „НАША ГЛАС“ – ОРГАН НА БЪЛГАРСКОТО МАЛЦИНСТВО В РУМЪНИЯ •

• XXVIII GUD., 08 (590) BROJ, 16. 04. – 30. 04. 2017 GUD., TIMIȘVÁR •

Gloria in excelsis Deo!

— na 2-ta starna —

Na hurta sas idin vredin bréščánin

— na 6-ta starna —

Velikdenj 2017 u Smikluš

— na 6-ta starna —

Velikdenj u Bréšća

— na 5-ta starna —

Velikdenj u Stár Bišnov

— na 7-ta starna —

Единственият румънски депутат от
български произход посети Русе по
покана на НЧ „Христо Ботев“

— na 10-ta страница —

Ansamblul BĂLGĂRE - 15 ani de existență

— la pagina 8 —

Avantpremieră pentru Paști

— la pagina 11 —

PATE, ISTENATA i ŽUVOTA

Istenskotu učenji na Isukrastovata Čarkva, potrebnu
za spasénjētu na dušite

— na 9-ta starna —

Gloria in excelsis Deo!

Hubava i palna sas nadeždi ij тази proleć, po-hubanka ud menatite. Ali dali sámu na méne mi se právi, či ij taj? Tazi gudina prulećta ij dušlá na vreme, puléku i merna. Dabe smi sváрили da sapćásami kaćé kátadenj ima sas idno lističe ali cveći po-mlogu. Taj kaćé u idna redovna proleć. Biz da brojíš slančevite strelći, ud denj za denj ij bilo sé po-guraštu. Sekuj ima neštu da právi za da badi zajat. Možnu ij da ni se rábuti sata zeme, ama birtvete nikade ni sa prázni. Sréca sas nedelite i práznicite.

„Už zašto se-j umenal saháta? Dali se dubližva nov boj?“ Tezi raboti moži da gji čuš gá ištiš da fleziš u neku dugjén, palin sas hora détu razprávét sate raboti, no osobenu nji harésva birata (pivata). Némam ništu protiv tej, i tija sa nášte.

* * *

Krastijánete imat dvá glávni práznika: Koladata i Velikdene. Velikdene ij proletnija práznić, kojtu ni páde káta gudina u idna i saštata dáta. Dátata na Velikdene se izčísleva sled kalindáre i meseca. Spured, či pravoslávните krastijáne ne umenali kalindáre, tejna Velikdenj mlogjije pate páde po-kasnu ud kaćé náša. Ne bilo taj i тази gudina. Etu još idna prelega i primer da se mislim na ekumenizma. Udkole čekam dene da vida krastijánsčite čarkvi da se uidinat u idna-idinstevna Isukrastova Čarkva. Už ni smi li brájće? Gordustta, nikajélnustta i glupustta sa razkacali krastijánete preku vremeto. Udkole vreme véc mlogjije tima se mislat na uidinvanji. Náj-zle prepiret ruscete, ama i garcete (nášte „prijatele“!).

Napreć Velikdenj ij Gulemata nedele, kujatu se pošniva sas Vrabnicata. Ne za bedevá se kázva „Gulemata nedele“. Primere i učenji namervami u satu i redum, stiga sámu da gladami i slušami, ama i da iskami da razberémi kako-j sas tozi svet i kuja smi nija na sveta. Gulemata nedele ij idna izvanredna lekcija, idno izvanrednu učenji. Tá ij saštnustta na krastijánskata vera – žuvot, smrać i uzkrasnénji. Gladajti rástbite káta proleć. Ništu nijé léku. Uspeha ij po-gulem aku dustigniš du négu sas maka. Tugáz razbireš i znaš da ceniš unuj détu si-j preigrál.

Osobenu mu-j káanal, u predikata ud Vatikánskata katedrála, na Vrabnica, svetija baštá pápa Francěsku, da se mislimi u Gulemata nedele na „Via Crucis“ (Križnija pać).

* * *

U Vinga ij bilo hubavu vreme i dosta guraštu, taj či Vrabnicata ij bilá hubančec práznić. Varbite sa bili blaguslúvení na pámetnika na Svetotu Trojstvu ud párka ud napreć čarkvata. Taj ij stárijia običaj. Spured, či ij bilo

van i horata sa mogali i da se butat, ij imálu i takvizi, détu sa se usešteli izvanrednu dubre, umájani ud hubustta ali mirizmite na trevata i cvećata. Imálu ij i manáti, détu bi právili na drugji náčin! Tám détu ima mlogu hora, tám ima i mlogu mnenija. Zadovolstvotu ij redku na zemete.

Smi se varnali sas prucision u čarkvata. Tuka smi sapćásali, či smi mlogu, máj palna čarkva. Još ij dubre. Zlamenuva, či još ima valnuvanji. Náj-gulemata čičnust na čarkvata sa horata, vernicite. Idna gulema u hubanka čarkva, aku ij prázna, tá sé prázna ustánva. Ama sé neštu ij fátilu – mladéža. Sa máлку... Hubustta na vremeto ij napravílu praznika da badi po-svetliv... Da ni zabrávimi da se mislimi na „Via Crucis“...

VELIKDENJ – gulemija práznić na gudinata. Katoličánete „daržat“ Missata za Uzkrasnénji večar, sled smurdževanji, ne kaćé pravoslávните, na sreć nošt.

Sas svištite zapálini ud blaguslúveníja oganj smi flezali sinca u čarkvata. Sekuj sas svojata svešt. Čarkvata – palna, palna. Sa si dušli i mánatite. Taj se ispáde. U tamninata na čarkvata trasiš, biz da štěš, ultáre. Gu znaš, gu usešteš i, biz da štěš, gu trasiš. Čudnu, misliš či gu néma. Gu znaš, či ij tám, tám ij zámánj négvotu mestu. Učíte gu trasat, sa naučéni sas négu. Za bedevá se mačat, toj ij tám i ni gu vidat. Už nijé tuj neštu idin fel tájna nivolnust? U čarkvata na stulovete svišti i mulitvi. Palna čarkva. Čudésa. Uzkrasnénjétu ij náj-gulemata čudésa.

Na idnaž, kaćé izvanredna bljaskávica i garméž, se usvetli celata čarkva i jorganete zasvirat sas fortissimo: „Gloria in excelsis Deo!“ Bog ni mu napušte.

Isusvotu uzkrasnénji uzdarže krastijánskata vera. Už ud di varvi dumata „krastijánstvu“? Ništu ni ukripeva po-dubre čeleka ud kaćé verata.

Isukrast bi mogal da ni Se ustávi da badi pronat ali da slezi ud na križa. Gulemata Négva mila kantu námu Mu-j dála silata da iztarpi takozí, kakotu čeleć ni moži.

Dnės ij dene na radustta i na sevtlinata. Verata ij svetlust. Pámtiti li, či ni smi mogali da vidimi ultáre na tamnu? *Fiat lux!*

* * *

Sutrenjta, zájdnú sas Fráncila, prijatelj ud preku 60 gudini, smi utišli na čarkva, kaćé u ditinstvu, sas tárele preprávinu za baguslúveníj. Sigášnata rádust ij bilá po-gulema ud ditinskata. Néma takazi ubed kaćé na Velikdenskata sutirna. Treba da znájimi da se rádvami.

Isukrast ij uzkrasnál!

Prospera Pascha sit! (latinscí). I pá na latinscí: Gaudite! (= rádvajti se!).

Boris GROŠKVA

На гости след Великден

Танцов състав „Фалмис“ отправи музикален поздрав към Дружеството за връзки с бесарабските и таврийските българи „Родолубец“ по време на организираната от дружеството Великденска среща. На 23 април 2017 г. в пространството на читалище „Славянска беседа“ в София красивите банатски български танци и носии внесоха свежест, красота и надежда за опазването на малките уникални български общности.

Светлана Караджова, председател на Дружеството на банатските българи в България, представи накратко танцовия състав, банатските българи и техния фолклор, а след това вихреното изпълнение на танцорите повиши градусите на настроението.

Танцорите имаха още един повод да празнуват на този ден – своя дебют пред публика направи Любомир Павлов, чийто успех донесе радост на целия екип.

KALEJDOSKOP – MOZAJK

(Sveta ud pukraj námu, VI)

U tozi broj na *Náša glás*, u rámkite na rubrikata *Kalejdoskop – Mozajk*, prudalževam s kasotu pregledvanji varhu bloga izmudrin i krašten *Sveta ud pukraj námu* (www.starbisnov.blogspot.com) ud dr. Miki Márkov.

Etu, pregleda ud tozi numer na nuvinata – materiále (pismeni ali/i audiovideo) uklučini u tozi blog, ud parvija del na 2009 godina:

– u meseca január: nekolku šalnivi mudri hurti i karikaturi svarzani s rabotata; u Sveta na Rázkazete: „Nekolkus prikazči na palčenscí jazič, prepisani ud nuvinata «Banátscí balgarscí glásnič»“ – s guraština i mila kantu náša jazič vu predlágam/prepuračvam da razgledeti tezi pismeni materiále i, razbire se, svetičitata, pridružávašti tezi prikázči; audiovideo: emisiji na balgarscí-palčenscí jazič na TV Arád (realizirani ud Marijka Hajlemás);

– u meseca február: još nekolku prikazči...; predštávenji na knjigjite: 1. *Българите в Румъния (XVII – XX век), Документи и материали*, Академично издателство „Марин Дринов“, 1994 i 2. *Vinga, 250 gudini*, napisana ud inž. Iván Ránkov, pud ubránbata na: „Balgarskotu Družstvu ud Banáta, filijálata Vinga“, Timišvár, 1991; izglede (kunčita i rakupisa *Spomene ud Rim*) uvidéni u post. nr. 392/15 február s imenuvanjétu: „Dve izvanredni neštá dubávinu ud gusp. FERMENDŽIN PÉRKU ud Timišvár...“; nekolku svetičita ud arhiva na IvánKa i na Fermendžin Perku; audiovideo: emisiji na balgarscí-palčenscí jazič na TV Arád (realizirani ud Marijka Hajlemás); interesin ij i post. 395/23 február; saštu, pregladejti, osubitu, post. 396/28 február – bloggera Nick (dr. Miki Márkov) mu ij uvél u materiála u tozi post. sas slédnite pismeni miselji: „Za nášta kolekcija sas dokumente za banátsčite balgare idin po-stár posting ud bloga na Ioan T. Morar, žurnalist u «Cașavencu». Ij idna státija za Vinga, u kujatu toj spumenuva pručutite bonbone i katedrálata, a u komentárete nekuja ni sa saglásni sas tuj, či тази чарква да ја зват «кatedrala», заштоту Svetite misi ni sa udslužini ud biskup ali protopop...“;

– u meseca márt: kasi pismeni miselji i idin izgled ud Brěšća (štámpan ud Tuši Šehabi) sas zagláviétu „Kokičetu“; audiovideo: emisiji na balgarscí-palčenscí jazič na TV Arád (realizirani ud Marijka Hajlemás); „Još nekolkus stári kunčita ud Vinga, dubávinu ud g. Pérku Fermendžin...“; v. post. 405 – interesnu videozapisanji za kogutu bloggera Nick ij napisal slédnata predhurta: „Vu predlágam da viditi idin stár film za námu, «Koreni otvad», naprávin ud Televizijata ud Ruse prez 1998 godina!!! Sam gu nameril na sájta na Batuli...“;

– u meseca april: za kolekcionárete – idna interesna státija sastávinu, na madžerscí jazič, ud gusp. Ján Vasilčin i publikuvana u spisánjétu „Korunk“ ud január 2005 g., sas zagláviétu *A bánsági bolgárokról*; audiovideo: emisiji na balgarscí-palčenscí jazič na TV Arád (realizirani ud Marijka Hajlemás); predštávenji na parvija tom ud *Banátscí balgarscí prikazči*, prebráni i pudredéni ud bloggera Nick – Miki Márkov;

– u meseca máj: idna státija ud spisánjétu *Lumea satului*, u kujatu se hurtuva za Brěšća, uzaglavéna *Printre bulgari*, sas zabeležkata naprávina ud bloggera: „u elektronija formát néma i svetičitu sas balgarkata u nárudna nusija za kujatu se hurtuva u státijata“; pu kačétu mu pusočva Nick: „idin po-stár posting (ud 23 august 2007) ud sájta «Bulgarian folklor»“ – *Песни на банатските българи*; audiovideo: emisiji na balgarscí-palčenscí jazič na TV Arád (realizirani ud Marijka Hajlemás); u post. 413/9 máj, Miki Márkov spudile s námu, či: „Na balgarscíja sájt na spisánjétu National Geographic sam nameril idno mlogu interesnu svetiče, ugudinu ud Milena Stambolijška. Etu kako piši za tuj svetiče: «Сватбата на завърналите се банатски българи: дядо Боно и баба Марийка. Дядо Гъргол (моят пра-дядо) е девер. Село Гостиля (Плевенско), около 1900 година. (Снимката е само сканирана, не е ретуширана, контраста не е променян.)»“; post. za *Srešta u Nemsku* – „Brájčete ud Germánija mu naznajevat, či na 13 juni 2009 g. za se darži idna srešta na palčenete zágjnu s balgarete ud Nemsku. Sreštata za se darži u palčenscíja restauránt ud Pürten (Waldkraiburg). Sa čekani sas rádust i palčenete ud Rumanija, kačétu i ud na sate drugijijete mestá ud pu sveta.“ (interesin ij komentára ud na tozi post.;

– u meseca juni: fájani pastri svetičita/kunčita ud praznika na Vinga – Svetotu Trojstvu; audiovideo: emisiji na balgarscí-palčenscí jazič na TV Arád (realizirani ud Marijka Hajlemás).

(za slédva)

prof. Ivánčov Ána-Karolina

Za proizhoda (etimologijata) na hurtite (CXV)

Prudalžénji ud menatija broj

Hurtata „králj“

Hurtata „králj“ zlamenuva „1. titla na monárh, kačétu i čeleka, kojtu nosi тази titla; 2. (prenosnu zlaménji) gulem sobstvenič, paruv u neakakaj bránš na industrijata ali na targuvijata (naprimer: *Králj na automobilete.*); 3. (prenosnu zlaménji) náj-pručutija predstaviteľ ud nekuja oblast ali dejnust (naprimer: *Krále na muzikata rock*)“.

U stárubalgarscíja jazič sreštemi hurtite: *краль, кралевъ* (= králsći), *кралѣвъ* (= králsći), *кравѣвство, кралица*.

Deriváti: *kraljuvina* (= králstvu), *kralica* (= žina na králj), *králsći* [= kujétu ima svazka sas krále (naprimer: *Králsći žuvot. Králsći ubed*)], *králstvu* (= monarhičeska daržáva, na čélú na kujatu stujé králj), *králjština* (= králstvu), *kraljuva* (= caruva), *Krali Márko* (*Кралѝ Марко*) [(ličnu ime) = vladánac u grada Prilep napreč da pádni Drugotu balgarsku cárstvu pud tursku robstvu; geroj u junášči pesmi i rázkaze vaz balgarete i vaz drugjije južni slavjáne (viž naprimer srabscíja – *Крaлѣвѣуѝ Марко*)], *kralimárkovsći* (= izvanrednu gulem), *Craiova* (*Кралюво*) [(toponim) viž С т о я н о в-К о д о в, Опис III 177 i R o s e t t i, Influența 56].

Hurtata ja sreštemi i u drugjije jazici: srabskuharvátsći – *кpаљ*, slovenscí – *králj*, ruscí – *кpољ*, češći – *král*, slovášći – *král’*, polsći – *król*, gornu i dolnulužišći – *kral*, rumanscí – *crai* [= králj, knjáz; mamáč na kukere; vandrok, ženkar (viž R o s e t t i, Influența 72 i M i h ā i l ā 132)], albánsći – *kral* [= králj (viž G. W e i g a n d, JIRSpr 17—18, 1911, 229)], novugarscí – *кpαλητς* [se četé – *krális* (viž G. M e y e r, NeugrSt 2, 37)], *кpαλιτζα* [se četé – *kralica* (= kralica)], turscí – *kearl, qiral, qyral*, madžerscí – *király* [= cár, králj (viž K n i e z s a 268 i M i h ā i l ā 132)]. U práslavjánsćija jazič sreštemi hurtata – *kārljъ*.

Proizhoda na hurtata gu namervami u stáruvisokunemsćija jazič – *Karl* (*Karal*) [= imetu na vladánaca Karl (Karol) Velićija].

S t e n d e r- P e t e r s e n, Lehnwortkunde 203, svarzva hurtata *králj* sas nemskata hurta – **karlaz* (= slobudin čeleč). R u d n i c k i, SIOcc. XIII 205 izvižde hurtata *králj* ud práslavjánskata hurta – **kariti* sas nastávkata (udalžénjétu) *-ljъ* [= kojtu pukureva (puđtiska, purobva)]. Za svarzvanjétu na hurtata pu nárudna etimologija sas – *krilo, zakrilva*, viž Ив. Ш и ш м а н о в, СбНУ 9, 1893, 609.

Hurtata „krásta“

Hurtata „krásta“ zlamenuva „infekciozna (predubávešta) bolest na kožata na čeleka i na živini, kujatu se harakterizirva prez silin sarbelj (na latinscí – *Scabies*)“.

Deriváti: *krástav* (= čeleč bulnáv ud krásta), *krástava žába, zakrásteveji* (*zakrásteveva*) (= stánva krástav), *ukrásteveji* (*ukrásteveva*) (= stánva krástav).

Hurtata ja sreštemi i u drugjije jazici: srabskuharvátsći – *кpαcma* [xpαcma (dialektna forma)], slovenscí – *krásta* [*hrásta* (dialektna forma)], ruscí – *кpоpсma*, ukrainscí – *кpоpсma*, beloruscí – *кapоcma*, češći – *krásta* [*chrásta* (dialektna i ustarena forma)], slovášći – *chrasta*, [*krasty* (dialektna forma)], polsći – *krosta* [*krosty* (dialektna forma), chrosty (= jadra sipanica, variola)], polábsći – *chorstvoi*. U práslavjánsćija jazič sreštemi hurtata – **kárstā*.

Proizhoda na hurtata se namerva u indoeuropejsćija korenj – **kors-* [= čěša; žula (viž М л а д е н о в, ЕТР 256)]. Za semantičnata evolucija (evolucijata na zlaménjétu) na тази hurta predštáve interes da se uspuredi sas ruskata hurta – *чecómka* [= suva krásta, ud *чecамъ* (= čěša; žula)], kačétu i sas nemskata hurta – *Krätze* [= suva krásta, ud *kratzen* (= čěša; žula)].

Hurtata se rudeji sas: lituánsčite hurti – *karšiù, karšiaù, karšti* [= razčěsva (valna ali lenče)]; letonsčite hurti – *kārst, kāršu, kārсу* [= razčěsva (valna ali lenče)]; stáruindijskata hurta – *kāṣati* (= dráča, čěša; žula); latinskata hurta – *carro* [= dráča; vláča (valna)]; nemskata hurta – *verharschen* [= (za rána)] zasahniva, ud – *harsch* (= tvard)]; srednuvekovnuirlándskata hurta – *carrach* (= krástav); armenskata hurta – *kherem* (= čěša; žula); viž: B e r n e k e r, SEW 1, 575; T r a u t m a n n 118; V a s m e r, REW 1, 632; P o k o r n y 532; F r a e n k e l 224; M a c h e k 162; M a t z e n a u e r, LF 9, 5; Ф о р т у н а т о в BB 6, 219; Z u p i t z a, Die germanischen Gutturale 110 i S ł a w s k i 2, 140.

S k o k 2, 181 tvardi, či pučélnotu zlaménji na hurtata – *krásta* ij „užulvanji“. Na négva red, B r ü c k n e r SEJP 270, svarzva hurtata s práslavjánsčite – **kortъ, *kortъ, *čersti, *črta* (= beleža). B. A. М е р к у л о в а, Этимология 1970, 184 ja svarzva sas práslavjánskata hurta – **čersti* i previžde ukrainskata dialektna hurta – *кpоpсma* [= pazdér (ud lenče ali kunope), kača rezultát na čésanjétu].

— Za slédva —

S. V.

Velikdenj u Bréšća

Praznika na Isusovotu uzkrasnénji ij náj-veličíja i svedašt ud sate krastijánsći práznići preku gudinata i zaradi tuj négvotu praznikuvanjij ij náj-različnu i náj-hubanku. Zaštotu Isus ij pretalpel smračta i sas Négvotu uzkrasnénji ij dál nadežde za nov žuvot sled smračta.

Isukrastovotu Uzkrasnénji ij dene na náj-čistata rádust, ij dene kojtu Bog mu gu ij dál za da se rádvami i veselimi.

Tolkusi velik ij tozi denj na Uzkrasnénjétu, či na Velika sabuta večera u 10 saháte, breščánskata čarkva ij bilá palna sas vernici, kujatu sa dušli da čujat, či „Isukrast ij uzkrasnal!“ i da putvardat tazi čudésa: „Zaistu ij uzkrasnal!“.

Napreć čarkvata, ud Novija blagoslúvén oganj se-j zapálila gulemata Velikdenska svešt – simbol na pobeđata na žuvota nad smračta, ud kujatu sate prebránite sa si zapálili svištičítata. S gulem prucision se-j ubidvalu, kača seku gudina, pu glávna ulica, kadetu ud idnata i drugata starna na pate i na péndžarite na kaštite sa gureli zapálini svešti. Napreć prucisione tri mládi mončita sa nosili križa s čipa na propnatija Isukrast, Velikdenskata svešt i čipa sas uzkrasnatija Isukrast. Sled tej sa varváli ministrántete, mumičita ublekani u nárudna nusija kujatu sa nosili čipa na Božijata Májća, guspudin parok Novița Drăghia, kojtu ij nosil Svetija Sakraménat pud „nebetó“ nosinu ud čitiri mládi munci, čarkovnja hor, mažjéte i žinite.

Na vráštenji se-j fležalu u čarkvata, mlogu hubančí načíčina sas mlogu cveći za tozi glávni práznić, sas zapálinite svešti u rakata,

dzonjitata sa udguveli, jorganete sa zasvirili i sate sa zapeli: „Áleluja, Isukrast ij uzkrasnal!“.

Velikdenskata svetlúst smi ja zanéli u nášte kašti, blagoslúvili smi konkata i smi se čukali sas čarvéni jajća – simbol na uzkrasnénjétu, na Isusvata krav, na vécnustta, zaštotu formata na jajcétu néma počnivanji, nitu svaršánji.

U nedele, na Velikdenj, čarkvata ij bilá udnovu palna sas hora, a na okulu ultáre sa bili naredéni mumičita premenati u nášta hubanka nárudna nusija i taj sa čičili ultáre pu vreme na svetata misa.

Večera, u 7 saháte, u Balgarskata kašta ud Bréšća, idin hubančí velikdenscí prográm sa predstavili dicáta ud ansámala „Brest“ ud Bréšća i tejnite gustene – ansámala „Vinče“ ud Deta. Prográma ij započnal sas nekolku puznáti banátsći nárudni pesmi, sas poeziji specifični za tozi gulemija práznić i za prulećta. Breščánčítata sa izpeli i idna balgarska pesma za idno zájače belu (Зайченцето бяло), sled kujatu sa slédvali nárudnite banátsći i balgarscí igri predstavini ud dváta ansámala: „Brest“ i „Vinče“. Talantlivi banátsći balgarscí dicá ud Bréšća, Dénta i Dédva, pud upatvanjétu na tejna profesor sa se nadprevárvali u svirne na orga i cimbule. Slédvala ij čekanata tombola, ud kujatu nikuj ne si učali u négvite dumá sas prázni race. Nárudnotu veselji ij bilo usigurénu ud idno talantlivu 12 gudišnu monče ud Bréšća – Antonio

Toma na cimbule, zájdnú sa négva profesor Viorel Neda na orga, máj du sreć nošt, sled kujétu ij slédvalu diskoteka, máj du zura.

Isukrastovotu uzkrasnénji ij uzrok za rádust, zaštotu biz uzkrasnénji satu se svaršva sas smračta, taj či Velikdenscíte práznići sa izmenali u tozi duh, u duha na radustta i na nadevanjétu u idin nov žuvot.

Tuši PETKOV-ŠEHABI

Velikdenj 2017 u Smikluš

U nedele 16 april 2017 gudina, na Velikdenj – gulemija práznić na Uzkrasnénjétu na Guspudina Isukrasta –, u katoličánskata čarkva ud Smikluš, s počnivanji ud 12 saháte, ij bilá udslužina idna Sveta Liturgija na balgarscí-palcénsći jazić.

Svetata Misa ij bilá udslužina ud guspudina dekán Velčov Pérku, kojtu prudalževa na dálja da dváde da služi misi na náša rodin jazić na balgarete-palcene ud Smikluš.

GuspudinVelčov ij kazal u predikata za čudésata na Uzkrasnénjétu na Isukrasta ud martavite, kujétu zlamenuva idinstvenata nádežde na horata.

Velikdenskata svešt ij simbol na Uzkrasnátija Spásitel. Apostolette u unuj vreme ni sa razbráli tájnata na uzkrasnénjétu i za tuj sa bili žalni, spured či tija sa zabrávili, či Isus ij ubiće či za uzkrasni.

Krastijánsćite trádiciji ud sate vekove zabelezzvattuj, či Blažéna Divica Marija ne utišlá vaz groba sutirnata na Velikdenj. Isus Se-j javil náj-parenj na Blažéna Divica Marija sled Négvotu Uzkrasnénji i tá, kaćétu ij upázila sate tájnusti u tejnotu sarci, taj ij zapázila i tájnustta na uzkrasnénjétu.

Zura na Velikdene na Uzkrasnénjétu na Isukrasta mu kázva, či Isus i na dálja žuveji u verata na Čarkvata i kraluva u Euharistijata (u Ultársćija Sakraménat), taj kaćétu Toj ij kázal „Tuj ij Mojtu telu“...

Zura na Velikdene svedoči, či Isus žuveji u seku čeleć aku toj Gu prejémi u négvotu sarci i ni Gu izgoni ud tám sas négva egoizam i falosust.

Istenskata Velikdenska radust ij tazi, či vervami či Isus ij uzkrasnal i žuveji.

Toj ij naša Guspudin ij Spásitelj. „Aku vervami, či Isus ij uzkrasnal ud martavite tugáz treba umenémi mlogu neštu u náša žuvot“, pu kaćétu ubázde sveti Pável u idno ud négvite pismá. Aku vervami či Isukrast ij uzkrasnal, aku vervami či smi utkupini, treba se daržimi sami sébe či smi martavi za

greha i smi žuvi u Isukrasta. Treba da žuvejimi istensći sas žuva i jáka vera u Isusa u punizna mila i nádežde.

Velikdene ij idin rádusin denj, kojtu sate krastijane gu praznikuvat véc ud kulu dve hiljádi gudini. Uzkrasnénjétu na Isusa i zapálinata sveta svešt pukázvat istenskata krastijánskata vera, ulivat rádust, blažénstvu i milusti u sarcáta.

Elena KELČOV

Na hurta sas idin vredin bréšćánin

Banátsćite balgare zámánj sa bili vredini i rabutlivi hora. Još ud katu sa se zadumili u Banáta, prez 1738 gudina, sa se zanimávali sas zemedeljetu, sa utránvali žitni rastenija, zelenčuci, oška darvá i lojzi.

Za vu zapuznája sas idin ud vrednite i rabutlivite banátsći balgare, 62 gudišnja Jozu Fránjov ud Bréšća, kojtu mlogu si ubiće zemete, si ubiće rabotata kujatu mu dáva gulemu zaduvolstvu i se rádva ud své sarci na satu détu zeleneji i cafti na okulu négu.

Rep. Báču Jozu, imati idna hubanka, remniva i mlogu nacaftena gradina sas darvá oška – liváda. Ud gá se zanimávati sas tazi rabota i ud di vu-j dušlá idejata, ud di sti kupili dravčetata?

Jozu Frániov. U 2000 gudina, sam videli u Sarbija hubanći livádi i tugáz homa sam se udlačil i sami nabol 100 darvá oška. Puluvinu ud tej sa izsahnali, puluvina sa se uluváli. Sigá na 25 ára u idnata gradina imam 200 darvá. Sate darvá sa dunésini ud Sarbija. U dvete gradini imam 400 darvá: 100 čereši, 100 prisadi (kruši), 100 slivi i još 100 darvá izmešeni: jábalcí, mušmule, vreji, práskule, duli, a usreć darváta imam nabodini jágude. Na 20 ára imam nabodini 2500 gnezdá jágude.

Rep. Mačnu li-j da se rábuti, da se puddarže satu tuj?

J.F. Na méne ne mi mačnu. Imam moturčeta – kultivatore, i tuj mi pumága jáku. Negu satu treba napravínu na vreme.

Rep. Sled kolku vreme ráždet, dávat oška, nabodnite drávčeta? Kuja darvá sa po-manáti? Sti se dokumentirali seku darvu oška kaćé treba da ji briguvati? I dali stućta kujatu tezi deni ninadéznju ij dušlá, gij-j naškodila?

J.F. Na 5-6 gudini sled gá se nabudat, darváta počnat da ráždet. Ama mlogijje sa bili izsahnali i ij trebalu da nabuda drugijje umestu tej. Sigá znája satu za darváta oška na pámeć! Sámu da vida kako ima na darvotu i znája véc kakva bolest ima. Dulite i prisadite sa po-manáti, a náj-pretenciozni sa dzárdzalite, či gji uluvi monilozata – idna bolest détu izsuši darvotu. Špricvam, no treba na vreme, či drugij fel vidiš kaćé se suši darvotu. Tugázi gji udreža, pa nabuda čereši. Stućta kujatu ij bilá, máلكu ij naškodila cveta na dulite i na jábalćite. Du –2 gráda izdaržet. Na dzárdzalite i na slivite sam imál sréća, za ima rićija. Áz samićeć ja vara, máلكu za méne, drugotu za prodanji. 200 litera rićija ud slivi sam imál i 20 litera ud dzárdzali i sata sam ja purdál.

Rep. Za da dávat taj dubra rožba, kaćé briguvati darváta prez zimata, gá ij studénu ali ij džér?

J.F. Prez zimata gji špricvam. Ima neštu kaća antifriz, kaća na mašinite. Špricvam i 15 dene darváta sa prepázini, nisa naškodini na stuć du –5 gráda. Naprimer sigá sam špricval i u tezi 15 dene aku stućta, džéra ne dušal, špricvam još idnaž za 15 dene. Nitu nijé skapu tuj, na idin hektár, idin liter. Sam špricval ij jágudite i prez nedele, sled 1 máj treba véc da imam jágudi, treba da uzrejat.

Rep. Vida darváta oška sa hubanći purezani, sate sa idnakvu gulemi, ni mlogu visoći i sa uvarosani. Sti se dokumentirali seku darvu oška kaćé treba se briguva?

J.F. Dá, znája véc satu na pámeć. Gij ustávem po-nisći, po ud dole, ne sámu zaštotu po-lésnu se berat, negu ij po-dubre i gá ima hála, ali vežulija, vetara néma silata da smakni darvotu. Aku darvotu ij po-visoku, vežulijata moži da ji savori, moži da ji izčupi ali izkrati ud zemete. Gá téraka ij gore moži da ji savori vežulijata. I za špricvanji ij po-lésnu gá nijé taj visoku. Kám 4 métera sa visoći, ama krénvat ud puluvina méter ud dole. Imam kulu 50 kg oška na idno darvu. Ud 100 darvá sa 5000 kg. A ud idno gnezdu jágudi imam kulu 800 gráma jágudi. Ama i 50 gráma da imam, pá ij neštu. Ud dvete gradini sa 1000 kg. Imam i idna manena sera sas staklo, u kujatu imam máلكu rásad patladžánj za méne i za prodanji.

Rep. Da bi trebalu sigá da počniti satu ud novu, pá taj li bijti napravili?

J.F. Sigá bij nabol sámu darvá čereši i jágude. Du 10 mája ima čereš i jágude zreli. Gji uberiš, gji zanesiš na pijác i zémiš lijčitata. Sas máلكu rabota hubeve zaslužiš. Gá si orgániziran, sas kultivatore, za idin denj néma kako da práviš u gradinata. I rabuta samićeć, ni zemem hora. Tazi gudina prisadi, slivi i čereši za imam u Bréšća zaduvolnu.

Reporter: Tuši PETKOV-ŠEHABI

Velikdenj u Stár Bišnov

Velikdene, praznika kojtu, na idnaž sas négu, hubankata natura puržuveji, ij náj-gulemija čarkovin prázníc zaradi tuj, či pu tozi prázníc náruda dubáve svetlustta, nadeždete, za idin nov žuvot, kojtu gu dubáve naidnaž sas udskrasnénjéu na Spásitela – Guspudin Isukrast.

Praznika na Isukrastovotu uzkrasnénji u Stár Bišnov ij bil pusretin sas rádust ud vernicite, ij bil mlogu čekán i tuj neštu se-j dusvedočilu još ud vremeto na Gulemija Post, vreme u kujetu vernicite sa bili se po-mlogijje na nedelnite sveti misi, idnaž sas ugrevanjéu na vremeto. Tuj smi ji videli i na Vrabnica, kugá čarkvata ij bilá palna sas vernici, ama i napreć sas idin denj, katu udgore 50 mumičita ublekani u banátska balgarska nusija sa dusvedočili rádusnu, či ištát da káret na dálja nášte običáje.

U Gulemata nedele čarkvata ud Stár Bišnov ij bilá načičina i preprávina za gulemija prázníc na Uzkrasnénjéu na Guspudina Isukrasta pu tuj, či horata, osubitu žinite, za dunéli mlogijje hubanči cvečá sas kujatu ij bilá načičina celata čarkva, ama osubitu groba na Gusludina Isukrasta.

Na Velik petak i na Velika sabuta groba na Guspudina Isukrasta ij bil pázin ud mláдите ministránte, mončita ublekani sas nárudna nusija. Na pubožnustta ud na Velik petak, kujatu ij bilá udslužina ud Guspudin parok Pérku Velčov, se spumenémi za makata i smračta na Guspudina Isukrasta; na tozi denj ij bilá izpena, pu običája i „Makata na náša Utkupitelj, Guspudin Isukrast“ ud guspudáre kántur Pérku Velčov, kulturnija referent Páli Velčov i profesora Šebi Kukov.

Na Velika sabuta večera napreć Vigilijata („Vigilia Pascalis“) vernicite sa imáli prelegata da se raztušat sas dubrite glásve na kora „Jáku Ronkov“ rakovodin ud dirigentkata Elena Dojčeva-Drágomir.

Vigilijata, kujatu u Stár Bišnov ij bilá u 21:00 saháte ij bilá udslužina ud guspudina parok Pérku Velčov i guspudina Jáni Vasilčin.

Na krája na тази ceremonija vernicite, u prucision, sa ubidili čarkvata taj kačétu seku gudina.

U nedele, na Velikdenj, u sreć svetite misi, idin hubanči artističín prográm predstávin ud dicáta mámini ud kulturnija referent Páli Velčov, ij zarádval horata prebráni za tozi prázníc. U vremeto na gulemata sveta misa po-manenite mumičita sa služili vaz čipa na Majća Božija i taj, pu običája, sled svetata misa sa ubidili ultáre.

Pu náša običáj i тази gudina „se-j hodilu sas konkata“, dáklem u nedele sutrenjta sled „Zdráva Marija“, vernicite sa se prebráli u čarkvata na bláguslova na konkata.

U vremeto na práznícite, kačetu i u seku vreme, vernicite sa bili mámini u pesmite ud guspudáre kántur Pérku Velčov, kojtu ij zarádval vernicite sas négva dubar glás i tija sa peli zájdnu sas négu, taj u vremeto na svetite misi, kačetu u na Velikdenskotu ubidvanji.

Rául ČOKANJ

Ansamblul BĂLGĂRE - 15 ani de existență

5 aprilie a fost data la care, din păcate, n-a fost posibilă deplasarea doamnei deputat Mihaela Csokany la Sofia, la invitația Ansamblului Folcloric Național „Bălgăre“, cu ocazia aniversării a 15 ani de existență. Dumneaei a fost reprezentată însă, ocazie fericită pentru a fi înmănată placheta din partea U.B.B. – R., pentru Ansamblul „Bălgăre“, care devine astfel CEL MAI BUN PRIETEN AL NOSTRU.

Prietenia româno-bulgară și la nivelul celor două parlamente a fost pricina pentru care nu a fost posibilă deplasarea la Sofia a doamnei deputat Mihaela Csokany. Noi suntem mândri că deputatul nostru conduce Comisia de prietenie româno-bulgară din Parlamentul României, așa cum și doamna deputat Svetlana Anghelova din Parlamentul Bulgariei și-a exprimat dorința ca și dumneaei să facă parte din grupul de deputați bulgari. Întâlnirea doamnelor deputate din cele două parlamente a fost posibilă pe data de 12 aprilie la Ruse înaintea spectacolului „A VIII-a MINUNE“, în care artiștii Ansamblului „Bălgăre“ au electrizat publicul care a umplut sala. Hristo Dimitrov, producătorul, regizorul și conducătorul minunatului Ansamblu „Bălgăre“ a fost o gazdă extraordinară și s-a bucurat de prezența celor două doamne deputat.

Vizita neoficială a doamnei deputat Mihaela Csokany la Ruse a început către prânz, pe la ceasurile 11, când a fost primită de doamna Vyara Koseva, directorul Centrului Cultural „Hristo Botev“, iar pâinea, sarea dar și cavalerul cu sabie îmbrăcat cu replica costumului marelui revoluționar și poet bulgar, Hristo Botev, au făcut ca atmosfera să fie una de familie, în care frații și surorile s-au regăsit... în sfârșit. S-au discutat lucruri concrete și dorința patrioților bulgari de la Ruse să ajungă la frații lor în Banat, a fost răsplătită cu o invitație de principiu din partea doamnei deputat Mihaela Csokany, de a fi oaspeții noștri pe 24 mai, dacă va fi posibil, sau la o altă dată, când formația de dansuri moderne și balet a centrului cultural „Hristo Botev“ va putea încânta privirile bulgarilor bănățeni și nu numai...

Discuțiile cu doamna Koseva care au urmat în timpul prânzului au fost constructive și crează perspectivele unor colaborări cu rezultate finale fericite. La întrevvedereea cu doamna deputat Svetlana Anghelova s-au discutat chiar posibilități de îmbunătățirea traficului rutier pe podul prieteniei Giurgiu-Ruse dar și perspectivele colaborării

româno-bulgară la toate nivelurile. Deputatul nostru a asigurat partea bulgară că se vor depune toate eforturile care depind de bulgarii din România pentru îmbunătățirea relațiilor dintre cele două popoare.

Coșul de flori în culorile drapelului bulgăresc, oferit Ansamblului „Bălgăre“, de către deputata Mihaela

Csokany, a făcut deliciul fotografiilor profesioniști prezenți în număr mare la eveniment. Cu modestia ce o caracterizează, deputata Mihaela Csokany a urât cele bune fraților noștri din Bulgaria, în momentul când, la sfârșitul spectacolului, Hristo Dimitrov a invitat-o pe scenă, fiind onorat de prezența dumneaei.

Presa locală din Ruse a comentat vizita neoficială a deputatului nostru la Ruse în Saptămâna Mare, apreciind disponibilitatea doamnei deputat Mihaela Csokany și dorința acesteia de a continua proiectele începute, dar și inițiativa unor noi oportunități pentru cele două maluri ale Fluviului Danubius.

Vizita la Alexandria și la Izvoarele (jud. Teleorman), întâlnirea cu copiii care au dansat pentru prima dată dansuri populare în costume bulgărești la Izvoarele, vizita pe „neanunțate“ a încheiat astfel o primă etapă de muncă, muncă începută cu entuziasm în calitate de reprezentant a minorității bulgare din România în Parlamentul țării noastre.

Obiceiurile și tradițiile de început de an specifice bulgarilor: 1 februarie și 14 februarie – Zarezan, 27 februarie – Cucii din Brănești și 4 martie – „Paștele Cailor“ de la Târgoviște, au reușit să facă deliciul presei iar noi, bulgarii din România, trebuie să ne mândrim că putem duce tradițiile mai departe.

Păstrarea limbii părintești va fi un obiectiv principal al doamnei deputat, așa că pe data de 13 aprilie, la Școala generală din Izvoarele dar și la întâlnirea cu primarul aceleiași localități, Dan Ghena, discuțiile au condus către un rezultat final pozitiv. Cale de întoarcere nu există, limba bulgară trebuie studiată la Școala generală Izvoarele, jud. Teleorman...

Eu mă grăbesc să termin de scris că se apropie Ziua cea Mare (Paștele) și n-am pregătit nimic. Mai bine dau o fugă la Veliko Târnovo sa iau mielul de la frati' miu Nikolay, dar îi zic sa-l și pregătească, că eu n-am unde, apoi trec pe la Razgrad la cofetaria... nu-i zic numele... sa iau un tort, că mă așteaptă Dan la Constanța să bem un vin și să ciocnim un ou așa ca de VELIKDEN (PAȘTI în limba bulgară). Ce? Nu-l știți pe Dan? Adică nu!... Că n-aveți de unde... Ce mai! Fug că nici cozonaci n-am, că Maria de la Asenovo nu-mi dădu...! Hai, Paște fericit! Hai, La mulți ani! Să citiți cu plăcere și data viitoare!

*Al Dumneavoastră,
Înger român de origine bulgară
(Румънски ангел от български произход)
Todor ANGHEL (Тодор АНГЕЛ)*

Novaca

Novac, novac,
Na čeleka hubavu ali hargjevu práviš,
U džéba ali u bugjuláre toj te nosi,
A ti, sas čeleka zájgnu, mlogu neštu da napráviš možiš.

Nedgji mlogu te imat, u sandak te prebiret,
Drugije sas tažka rabota tažku te namerat.
Čeleka ud katu ij na sveta
Tébe te haznuva.

Taj se-j naučil čeleć, či biz novac ni moj',
Vájda ud Boga toj ij storin taj.
Máj seku čeleć cel žuvot za novac rábuti
Za žuvota, za dalgji gudini da gu darži.

Kacé da riča, čeleć gá se razbuli,
Mu treba mlogu novac za da se ceri.

Mlogu novac aku némaš,
Za bedevá vazi doftur utidiš.

Novac, novac, nikade da ni si dvádel,
Či nikajélstvu čeleć na čeleć ni bi imál.
Tolvaje se pudignat,
Náj-više nušća čeleka rubulisať i lejve trasat.

Bandite, ubijnici drogve ali utráva purdávát,
Sámu mlogu novac da naprávat.
Na mlogije dicá glavite nji usmutat, muzaka razbulat,
Žuvotnjij skasat i za kasu vreme gji umurat.

Novac, novac ud di si dušal?
Da bij mogal áz bij te zagubil,
Ama nisam kamarin,
Sámu more te haznuvam.

*Docka SÁLMAN
Bréšća*

PATE, ISTENATA i ŽUVOTA

Nedele na Božijata milusarcnust

Milustite na Velikdene sa mlogjije i gulemi. U Velikdenskotu vreme, toest ud Velikdenj du Duhvete imami vazmožnustta da prejemimi tezi milusti, da gji žuvejimi, da se prumislimi varhu tej i taj da flezimi u „službata na uzkrasnénjétu“, u službata na Uzkrasnatija Isukrast. Nekupać, drugata nedele sled Velikdenj ij bilá imenuvana „Belata nedele“, spured, či unezi hora, kujatu sa bili krašteni tugáz, sa se rádvati na uzkrasnénjétu u beli dreji – drejite na nivinnusta. Spured či na tozi denj ij predstávina dugadjájata u kujatu Isus pumága na apostola Toma da stáni, ud niverin – verin, tazi nedele ij puznáta još i sas imetu „Tomvata nedele“. Gulemija pápa Iván-Pável II-ja, u gudinata 2000, ij imenuval tazi nedele „Nedele na Božijata milusarcnust“, spured či dara na mira, dara na Duha Svetija, dara na pudnuvevanjétu na verata, kujatu sa mu dá dini pu Isukrastovotu uzkrasnénji, sate tezi mu svedočat, či Bog ij milusarcin...

Idna stára judejska legenda, uvédina u apokrifnata kniga „Žuvota na Ádam i Éva“, prekázva za Ádama, či katu ij buleduval ud sétnata mu bolest, si-j izprátíl négva sin Set zájdnú sas Éva u ukulinata na Edena (Zemáljsčija ráj) da dunesat málku ud uléja na milusarcnustta, za da gu pumážat sas tozi uléj i taj toj da uzdráve. Sled katu sa molili i sa reváli, Éva i Set sa tragnali da trasat darvotu na žuvota. Ama pu pać nji se-j javil arkángjela Mihail, kojtu nji-j kázal, či néma nitu kakva vazmožnust da nabávet uléj ud darvotu na milusarcnustta i, tuj zlamenuva, či Ádam treba da umré. Ama arkángjela ne gji ustávil niraztušini, negu nji-j ubádíl, či sled kulu 5000-6000 gudini za dodi dubrustivija králj Isukrast, Sin na Boga, i Toj za gji pumáži sas uléja na milusarcnustta sate unezi, kujatu sa vervali u Négu i sa Gu prejali kača tejin Guspudin i Bog. Ubićávanjétu ij bilo slédnotu: „Uléja na véčnata milusarcnust za badi dá din na sate unezi, kujatu za se vazrudat ud uda i ud Duha Svetija. Tugáz Božija Sin, Kojtu ij bugát u mila, Isukrast, za slezi u dalbučinite na zemete i za gji zavedé vaz Négva Baštá u rája, pukraj darvotu na milusarcnustta“.

U tazi legenda ij predstávina pudpalnata maka na čeleka, kojtu ij zaslužil prez grehvete idna sadba palna sas bolesti, bulevi i smrač. Očevidnu ij, či čeleka se prutivi na smračta; treba da ima nejdi – si dumat častu pate horata – nekakva ceruvita rástba, nekakva medecina protiv smračta. Po-ránu ali pokasnu bi trebalu da se nameri, da se iznajédi takvazi medecina, kujatu ceri ne sámú tazi ali unazi bolest, negu kujatu predeleva čak i smračta. Náj-sétne, bi trebalu da ima i medicinata na bizsmartnustta. Čáč i dnés mlogjije hora trasat takvizi cerva. I dnéšnata medicina, makár i sas po-maneni pretenciji, trasi, aku ne báš da predeleji smračta, tugáz makár da udstarni náj-mlogjije ud uzrocite, kujatu uzrukuvat smračta, da ja zakasneji kolku ij možnu po-više, da dari idin po-dubar i po-dalag žuvot na čeleka.

Hájdát da probami da se prumislimi, kaćé bi bilo aku bi stánalu vazmožnu, ne da se udstarni smračta, negu sámú da se zakasneji, da se udhvarli pokasnu, za čeleka da dustigni da žuveji nekolku stotni gudini? Dali tazi bi bilá idna dubra rabota ali ne? Sveta bi ustarel izvanrednu mlogu i za mláдите ni bi imálu dosta mestu. Pu tozi náčin bi ugásnala vazmožnustta, kadarnustta za pudnuvevanji i idin tvarde dalag žuvot ni bil nitu kaćé idin zemáljscí ráj, negu naprotiv, bi bil idna pedépsa.

Za prudalžénija žuvot da mož i blažen, ij nužnu idno vatrešnu umenuvanji. Bi trebalu vatre u námu da se stori idin nov žuvot, kojtu uistena da badi kadarin za véčnustta. Tuj, kujétu ij novu i kujétu mu valnuva u naračvanjétu na krastijánstvotu, na evangjélitu na Isusa Isukrasta, ij tuj, kujétu mu-j bilo predádinu: dá, ima medecina protiv smračta, ima medecina na bizsmartnustta. Ij bilá namerina tazi medecina. Prez krašténjétu mu-j bilá daréna tazi medecina. Idin nov žuvot ij počnal vatre u námu, idin nov žuvot, kojtu uzreva prez vera i kojtu ni šté badi istrít ud smračta, ud ustarevanjétu na telotu. Ij nužnu da se žuveji u svetlust i u milust.

Vazmožnu ij mlogjije tima da utgúvorat taj: „naračvanjétu ji razbirem, ama mi fáli verata“. Báš i tozi, kojtu uistena išti da verva za pita: „Dubre-j, ama dali uistena ij taj?. Kaćé da si predstávím tuj neštu? Kaćé se dugážde tuj umenuvanji na stárijá žuvot, na takazi náčin, či stori u čeleka idin nov žuvot, kojtu ni puznáva smračta?“

Dá, ima ne idna ceruvita rástba protiv smračta, negu ima Idin Doftur na bizsmartnustta. Isukast ij darvotu na žuvota, kujétu ij stánalu za namu udnovu dustapnu. Zatuj u velikdenskotu vreme pejémi ud satu sarci – *Aleluja!* –, pesmata na radustta, kujatu néma nužda ud hurti.

Taj dára, parvata pukána na tazi nedele ij da trasim milustite na milusarcnata

Božija mila prez tuj, či da žuvéjimi uistena na pudpalin náčin Velikdene sas satu kakotu toj zlamenuva. Veličija pápa Iván Pável II-ja ij dumal, či nija ni treba da právim ništu drugu, udvan da dupusnim da mu putupi milustta i da imami unazi puniznust, kujatu da mu dupusni da se uvervami pudpalnu u Božijata milusarcnust, unazi milusarcnustu, kujatu ij kázala prez Isusa na križa: „Baštá Moj, uprusti nji, či ni znájat kako právat!“ Tozi ij idin náčin da se utarvémi ud unazi tamna useštba, kujatu vájda ni smejimi nitu da ja ubádimi, tuj, či useštemi či imami „krilá“, ama tezi krilá sa vazani ud greha. Milustta mu dáva vazmožnustta na námu, grešnicite, makár či smi slábi, da trasimi Isukrasta za da čujimi i nija kako ij kázal Toj na zlostornika ud desnajta starna: „Još dnés za badiš sas Méne u rája“.

Isus, Kojtu ne iskal računj ud Pétara, či Gu-j zatájal tri pate, Kojtu ne gji gádíl unezi, kujatu sa Gu napusnali samićeć na križa, Kojtu ij pumognal Toma da se preubarni ud „aku ni šta vida...“, tugáz ništa vervam“ du izkázvanjétu „Guspudine moj i Bože moj!“, mu spumenuva, či Toj ij kadarin da milva slábite i grešnicite i da pumága sate, kujatu Gu vikát u pomuš. Usarcéni ud Isusa, da kázimi i nija: „Guspudine moj i Bože moj!“

I tuj izkázvanji da ji uvedémi u náša žuvot, da ji žuvejimi, taj kaćétu mu-j učil svetija baštá pápa Pául VI-ja, kojtu ubáždé, či aku prepuznájimi milusarcnustta na Boga za imami vazmožnustta da stánimi po-dubri: Brájće, „nija žuvejimi po-dubre ud kaćétu unezi hora, kujatu ni puznávat svetlustta na evangjélitu u kaharnustta i trudnustite na žuvota. Sas pumuštta na evangjélitu nija možim da puglademi panorámata na sveta i na žuvota sas idno učúdvánji palnu sas blaženstvu i da se rádvami na tuj kakotu žuvota mu dareva čak i u náj-tažčite momente, zaštotu znájimi, či Bog mu puznáva i za mu razplati. Idin krastijánin, kojtu verva, čak i u náj-tažčite momente, gá pati, za usešte rádust i blaženstvu. Krastijánina ij sréćin čeleć. Istensčija krastijánin znáji, či ima i ij nameril usnovnija uzrok na Božijata dubrustivust u makár kako stánji i u makár koj moment ud istorijata; toj znáji, či Guspudin «upatva sate raboti za da badi dubre na tezi, kujatu milvat Boga, toest na tezi, kujatu sa vikani pu Négva plán» (*Rimce* 8, 28). Krastijánina treba niprekasnatu da dáva svedočba za idna visoka duhovnost, za idna rádust, kujatu za se razprasni čak i usreć modernite krastijáne. Tija možat da badat po-slobudni i po-véseli. Tija možat da imat idna takvazi rádust, kujatu néma ništu obštu sas táj-zvánite vesélbi na sveta, kujatu u saštunst sa po-više idnija iljuziji i kujatu se različevat mlogu ud radustta na Isukrasta. Mlogjije tima ud námu znájimi dubre, či nášta vatrešna rádust pruizhážde ud Uzkrasnatija Isukrast“.

Pu milustite na Božijata milusarcnust sekuj idin ud námu mož i rićé sas putvardénu uvervanji: *Áz sam na Uzkrasnatija Isukrast i sámú Toj ij mujata rádust. Tazi rádust me deka da mola Boga redovnu i da milvam sate hora; tazi rádust nikade ni „pustánva“, nitu gá dareva, nitu gá dubáve...*

Pisátela (evrejin) Karl Levis, kojtu ij bil prugonvan u vremeto na menatija režim, spumenuva u négvata kniga, kujatu nosi zaglávietu: *Isukrast ij zastánal u Eholi*, či sled katu ij bil uslubudén ud tamnicata ij morel da žuveji u idno sélu ud Južna Itálija; biz prestánka idnija stražáre, kujatu sa gu pázili, sa mu várdili kaštata u kujatu toj ij žuvel. Idin denj, katu ij izlezel da se purázšéta málku, toj se-j utdalečil ud sélutu. Stražárete sa tičeli sled négu, sa gu stignali i sa mu zapuvedali homa da se varni nazać.

— Du di moža da utida? – zapítal gji-j toj.

— Sámú du grobištata! Ni možiš da utidiš po-deléku! – sa mu utgúvorili stražárete.

— Dá, imati právu. Na krája sinca stignimi tám, u grobištata. I nikuj ni mož i utidi po-deléku ud grobištata, makár kolku da se borimi u tozi žuvot – nji-j kázal toj.

Dali pá taj mislimi i nija? Taj sa mislili i učenicite: u groba satu se svaršva. No za krastijánete pate na žuvota prudalževa i sled telovnatá smrač, zaštotu Isus ij predelel smračta prez Uzkrasnénjétu i Toj varvi napreć námu pu tozi pać na pobedata varhu smračta. Zatuj apostola Pável ubáždé sas rádust i uvervanji: „Isukrast, Kojtu ij uzkrasnal ud martavite, više ni umire; smračta néma više nitu kakva možnust varhu Négu“ (*Rimce* 6, 9).

Ud katu Isus ij uzkrasnal ud martavite náša žuvot ni šté se svarši u groba. Zatuj nija ubáždemi, gá kázvami „Vervam u Baštá Boga...“, “Čekam uzkrasnénjétu na martavite i véčnija žuvot!“ Zaštotu Isus ij putvardil tuj neštu sas Négvite hurti: „Áz sam uzkrasnénjétu i žuvota; tozi, kojtu verva u Méne, toj za žuveji doveka“.

Pu www.catholica.ro

Единственият румънски депутат от български произход посети Русе по покана на НЧ „Христо Ботев“

По покана на Народно читалище „Христо Ботев – 1908“, на посещение в Русе бе единственият депутат с български произход в румънския парламент Михаела Чокани. Председателят на културното средище Вяра Косева запозна гостенката с дейността на читалището,

една немалка част, от която, е свързана със сътрудничество и културен обмен с организации в Румъния.

По случай 24 май, Михаела Чокани ще изпрати покана на читалище Христо Ботев да посети областта Банат в Румъния, където живеят около 10 хиляди етнически българи. Тя ще съдейства и за посещението на група от читалището в градовете Галац и Браила на първи и Втори юни.

<http://www.kiss13.net>

Zlátu za železu

Prekázva se, či u počnivanjětu na XIX-ja vek pruscija králj Friedrich Wilhelm III-ja si-j puzvál náruda da pumogni da predelejat ekonomičeskata kriza ud daržávata. Sekuj idin gráždanin ij mogal da naprávi négvotu darěnji ud cennustite na négvata familija, katu srešte dádinotu zlátu ali srebro ij slédvalu da dubávi idin železin medalion sas nádpisa: „Sam dál zlátu za železu – 1813 g.“ Pu tozi náčin ij bilo pustávinu pučélutu (počnivanjětu) na Ordena na železnija krast (križ), kojtu ij prejal тази symbolistika kača belegj na idno reálnu umenuvanji na zlátotu na zemáljsčite bugátstva za železitu na služenjětu i na sobstvenija álduv.

Tuj mlogu dubre utguváre na pukánata na Spásitela, da se utkážim ud satu, čac i ud sami sébe, da si zémim križa i da Gu slédimi Négu (Luku 9, 23 i 14, 33).

Sámu náj na sětne li?

Pu okeána ij patuvala idna ladja. Ninadězu se-j pudignala strášna hála (vežulija), kujatu ij razklátila opasnu ladjata pu talázete na udata. Mlogijje ud patnicite sa se izplášili. Idna žina ij zatičela du kapitáne i gu-j zapitala:

— Kako se dugážde? Ima li opasnust za nášta ladja?

Kapitáne ji-j utguvoril:

— Varneti si na váštu mestu i muleti Boga.

Žinata se-j uplášila još po-jáku:

— Kačé? Tolkusi li ij strášnu, či treba da se molim?

Tazi dugadjája pukázva mislenjětu na mlogijje hora, kujatu računat, či mulitvata ij sěnotu sredstvu, kantu kujětu da se ubarnat gá sa u nužda. Za žalust, taj mislat i mlogijje krastijáne. No istenata ij, či mulitvata bi trébalu da badi parvata rabota, kujatu da ja právim u sekakva situácija.

+ PUKOJNITE NÉKA ČINAT U MIR! +

Na 16 april sa se navaršili 11 gudini ud katu mu-j napusnal náša milin
KELČOV PACUNKU,
a na 20 február sa se navaršili 10 gudini
ud katu mu-j napusnala náša milna
KELČOV RÁCKA
ud Brěšća

Gji spmenuvat: sina Péru sas familijata
i sina Vánju sas familijata.

Pučinak věčin i Ráj neběsíci daruvaj nji, Guspudine!

Sas žalust spmenuvami, či na 13 máj se navaršvat 31 gudini ud katu mu-j
napusnal náša milin pukojin drugár, baštá i dedu, sámu na 50 gudini, kojtu ij bil
KALAPIŠ MÁČU
ud Timišvár

Gu spmenuva négvata familija, drugárcata Tuša sas
dváta mu sinve, Kárči ud Nemsku i Máči sas tejnite familiji.
Ni šté te zabrávimi nikade, za tébe Boga molimi da te
prejěmi u Négvotu kraljěstvu.

Věčin pučinak i věčna svetlust!

Sas tažni sarcá spmenuvami, či sa se navaršili 6 gudini
ud katu mu-j napusnala náša milna i dubra
PEJOV KATARINKA
ud Stár Bišnov

Te užálvat i nikade ništa te zabrávat: drugáre Iorgu, Jáni,
plemėnnicata Guni s familijata i plemennika Jáni s familijata.

Pučinak věčin daruvaj ji, Guspudine!

Na 9 máj se navaršvat 6 gudini ud katu mu-j napusnal
na sámu 62 gudini, náša milnija drugár, baštá i dedu
GERGULOV LÁZAR
ud Dédva

Sas žalust gu spmenuvat: drugárcata Juci, sina Vánji s
nevesta Giani i unučitata Gábi i Dáni i sina Kodi s neveta
Mihaela.

Pučinak věčin i Guspudin Bog néka gu nadari s Ráj neběsíci!

Na 7 máj se navaršvat 2 gudini ud katu mu-j napusnal
náša milin i nizabrávin
SÁLMAN VANJU
ud Brěšća

Gu spmenuvat sas saldzi u učite: négvata drugárća
Marijka, dešterete Áni sas Kristi, sina Šebi, négvite svékarva
i svékar, šogura Kogju sas Ánka, Marijka, Robi i Joška.

Věčin pučinak i věčna svetlust dari mu, Guspudine!

Sas gulema žalust u dušata spmenevami, či na 7 máj se navaršvat 2
gudini ud katu nimilnata smrač gu-j zala ud pukráj námu,
na sámu 44 gudini náša milin i dubar drugár i bašta
SÁLMAN VANJU
ud Brěšća

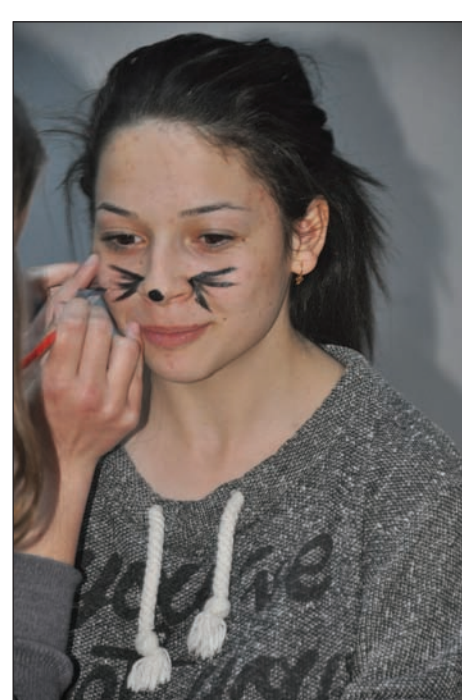
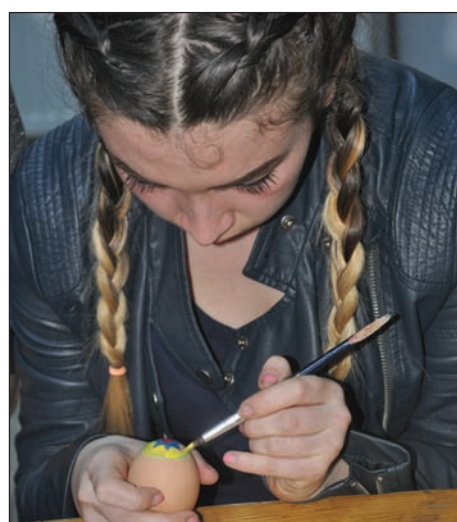
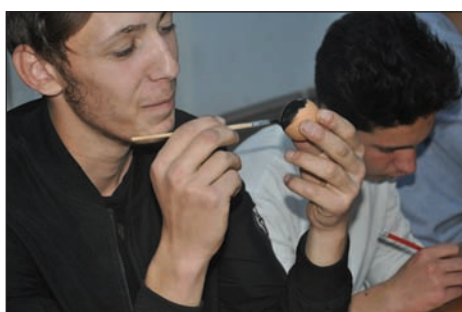
Gu užálvat i nikade ništa gu zabrávat: drugárcata
Marijka, dešterete Áni sas Kristi, sina Šebi, šogura Vánju
sas Moni, Klaudija i Gjuri, šogura Toma sas Péri i Neli.

Pučinak věčin i Ráj neběsíci daruvaj mu, Guspudine!

Avantpremieră pentru Paști

Joi, 13 aprilie, la sediul U.B.B. – R. filiala Vinga a avut loc o întâlnire a copiilor care au participat la o întâlnire, unde și-au propus să învețe cum se ornează ouăle de paști. A fost o atmosferă destinsă și prietenească. Au avut și un îndrumător în persoana lui Cociuba Gabriel, profesor de desen.

Fiind o atmosferă prietenească și veselă, după ornatul ouălor, copiii s-au apucat să se încondeieze și pe ei (uni pe alții). Oricum a fost o atmosferă foarte prietenoasă și, vorba unui clasic în viață, acum la 15 ani este bine să se facă anumite glume, ca și la 75!

S prelegata na rodnija denj, kojtu si gu praznikuvala na 24 april, HORODINSKI PATUŠKA ud Deta, te puzdrávet: drugáre Viorel, sina Emi, toja bašta, sistra ti Ána-Marijka i Katarinka s familijite. Sinca ti želim zdrávi, rádust, mir i blaženstvu ud Guspudina Boga. Mlogu gudini napreć!

Idin hubanći pozdrav za náštu hubankotu monče DEČOV LUKAS ud Ánglija, kojtu na 24 april ij navaršil 4 gudini, prelega s kujatu gu puzdrávet négya brát Álex, táti i mámi, dedi i buni ud Timišvár i bába stára ud Brěšća. Sate mu želat mlogu zdrávi, sréca i rádust, a Májća Božija da mu badi zámánj u pomušt. Da te Bog žuveji na mlogu gudini, Lukás!

Na 15 april, JAC IANIS NICOLAS ud Deta ji navaršil hubančite 2 gudinci, prelega s kujatu ji puzdráven ud mámi i táti, ud čiči i náni sas Monica, ud bábi i dedi ud Brěšća, ud bábi i buni ud Gai, ud bába stára i dedu stár ud Brěšća. Sate mu želat da rasté u mir i zdrávi, da badi rádusin i blážen, a Májća Božija zámánj da gu pázi i bráni. Da te Bog žuveji na mlogu gudini!

Na 2 máj ALEX SILADIE ud San Francisco navaršva 12 gudini, prelega s kujatu ij puzdráven ud bábi i dedi ud Brěšća i ud tėti Kini sas čiči Kosmin i manenija Noah ud Deta. Sate mu želat zdrávi, sréca, rádusin i blážen žuvot i uspeh u nauka. Mlogu gudini napreć, Alex!

Na 6 máj EDY SILADIE ud San Francisco za navarši 11 gudini, prelega s kujatu ij puzdráven ud bábi i dedi ud Brěšća i ud tėti Kini sas čiči Kosmin i manenija Noah ud Deta. Tija mu želat zdrávi, sréca, mir, rádust, blaženstvu i uspeh nadálja u nauka. Mlogu gudini napreć, Edy!

Na 13 april VELČOV MÁRIUS FRÁNCISK ud Vinga ij navaršil 16 gudini. Sas tazi hubanka prelega ij puzdráven ud baštá mu Alin, ud tétka mu Hermina, unuka Roly, bába Rodika i dedu Fránci. Sate mu želat mlogu zdrávi, sréca i satu náj-hubavotu u žuvota. Na mlogu gudini!

Na 19 april VELČOV RODIKA ud Vinga ij navaršila 61 gudini. Sas tazi prelega ja puzdrávet: drugáre Fránci, sina Alin sas unuka Márius i dešterete Hermina sas unuka Roly, kujatu ji želat mlogu zdrávi, i satu náj-hubavotu u žuvota. Mlogu gudini napreć!

Nuvinata *Náša glás*
i emisijite na balgarsći-palcensći jazić ud TV ARAD
za gji nameriti u Internet, na ádresa
www.starbisnov.blogspot.com

Udkolešin „palcensći“ žuvot

Dedu Slávku i bába Pétra sirumáse sa b'li,
Palcene stári biz dicá, vájda usemset gudišni.
Idin denj, stárija išti na bába neku lej da mu dadé,
A tá véc znáji, či mu treba za u birta da utij.

Pa se baláka iz džibove, da si nameri karpičetu,
Sigá-j dváde na pameć, či gji-j stagnala u varzelčetu,
Da mu dadé dvá leja, da si kupi idin dec,
Či lel nijé toj vájda, náj-sétnija slepéc.

Dedu Slávku se-j zarádval kat' ij videl lejvete,
Za se pufáli gá stigni, s kulelotu, vaz dedvete.
Negu nijé sámu tuj, či i cigárčita mu treba,
A birtáše ričijata mu-j nalel i gu pita još kako slédva?

Taj se misli, či ud nikotina némaš cera,
Pa mu-j dál idno pakétče biz lejve, taj na vera.
Dedu Slávku gu glade i sámu slága uši,
Pakéta gu utváre, či véc taj mu se puši.

A bába Pétra za naprávi málku „pupára“,
Či ima suv hleb ustánat tám vaz almáre.
Ud kumšijčata-j zala bába nazájam,
Garnéc palin sas zélana čurba, či-j fájan'.

E taj sas tezi stárite, dét' sa žuveli u ul'cata sétna,
Pa sa bili sirumáse zaistu kača ucéta;
Gá-j blo práznić, ne znájali za jádenj' kako da
naprávat.
Bába-j hodila na denj, za málku sirenj' al' slaninka da
dubávat.

Dedu Slávku si-j dušal pa homa za vičere
Studénu jádenj', ustánatu još ud uščere;
I si zapáli cigáre, ud gore staklotu na lampáša,
Či stárata ij nalela báš vatre zajtin idna čáša.

A kaštičetu-j b'lo takozí, sas péndžari manen',
Dedu Slávku ij bil više pate kača sanin,
A Petra-j b'lá častu pate jáku brigosna
I homa kočé se ugreji, treba se varosva.

Čán PEJOV – BÁCVA
Brěšća

Invităm cititorii noștri de etnie bulgară, indiferent de limba în care scriu și citesc (română, bulgară literară sau în dialect) să ne trimită materiale scrise, legate de istoria, cultura, tradițiile, obiceiurile bulgarilor, precum și creații literare proprii (poezie, proză, teatru etc.) spre a fi publicate în paginile publicațiilor „Náša glás“ și „Literaturna miselj“. Materialele vor fi trimise la adresa redacției: Timișoara, Piața Unirii nr. 14, fax. 0256-490697, e-mail:

uniuneabulgaradinbanat_romania@hotmail.com

Manuscrisele nu se returnează.

Conform art. 206 din Codul Penal,
responsabilitatea juridică pentru
conținutul articolului aparține autorului

Redakcionna kolegija:

- Stépanku Velčov – glávin redáktor;
- Miki Márkov – zamestnić glávin redáktor i tehno-redáktor
- Ána-Karolina Ivánčov
- Tuši Petkov-Šehabi
- Mons. Gjuka Águstinov
- Marijka Hajlemás
- Elena Kelčov
- Péri Topčov
- Áni Todorovič
- Todor Anghel

Korespondente ud čužbina:

- Svetlána Karadžova
- Gjuri Águstinov (Gusti)

Ádresa na redakcijata:

Timișoara, Piața Unirii nr.14,
tel./fax. 004-0256-490697,
e-mail:

uniuneabulgaradinbanat_romania@hotmail.com

ISSN 1223 – 0391